

כ"ו כסלו ה'תשע"ד 29.11.13

מגזין מס' 256

שבת חנוכה פרשת מקץ/מברכים חודש טבת
קשר-שבועי מאת הרב יאיר קלב

הכתבס הלאומי

קליפת יוון – בימים ההם (ובזמן הזה)

מלחמת היוונים היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך" וכמאמר (בראשית רבה פרשה ט"ז) "כתבו כו' שאין לכם חלק באלוקי ישראל". כל המלחמה היתה נגד אלוקות: שילמדו תורה, שיקיימו מצוות המשפטים והעדות, רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' ושהמצוות הם חוקי רצונו ית'; שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

(על פי 'היום-יום' ב' טבת)

התבוננות בדרך אפשר בטמון בפתגם ובאמרה החסידיים

לקיומה של כל חברה מתוקנת, מחייבן גם השכל האנושי ומסכים לקיימן, כגון מצות "לא תגנוב", ומצות "לא תרצח" (כדומה). ואת המצוות שבסוג העדות – אותן המצוות המתיישבות גם הן עם שכל והגיון האדם, כגון אלו שיש להן קשר נסיבתי לדרכי הטבע וחילופי עונות השנה: פסח – שקשור וחל תמיד בתקופת האביב, שבועות – בתקופת הקציר, סוכות – בתקופת האסיף, וכדומה), רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' – בבקשם להשכיח מישאל את נותן התורה, אסרו היוונים לייחס לתורה קדושה שלמעלה מבינת אנוש ושהמצוות הם חוקי רצונו יתברך – הס מלהזכיר כי המצוות כולן, גם אלה שבסוג 'המשפטים' ו'העדות', הן בבחינת 'חוקים' שלמעלה מטעם ודעת. וכפירוש רש"י "חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחרי" – מה שבעיקר הפריע ליוונים והעלה במיוחד את חמתם, הוא ביטול רצון האדם מפני הרצון העליון. נאמנות היהודים ללימוד התורה בקבלת עול והתמסרותם לקיום מצוותיה בציות שלמעלה מטעם ודעת, נתפס בעיני אנשי התרבות ההלנסטית ה"נאורה"

מלחמת אנשי הישות בעובדי ה'

מלחמת היוונים היתה מלחמה רוחנית שמטרתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". שונאי ישראל בימים ההם שאפו לנתק את עם ישראל מה' אלוקיו. לשם השגת מטרתם גזרו על היהודים כי עליהם לשלול במו פיהם את נקודתם היהודית הפנימית – להפנות עורף ולהתכחש להתקשרותם העצמית בעצמות ומהות הבורא. וכמאמר חז"ל (ב"ר פט"ז) אודות גזרת היוונים – "כתבו כו' (- עליכם, היהודים, להצהיר בכתב) שאין לכם חלק באלוקי ישראל". בני ישראל הוכרחו באותם ימים להכריז כי אינם מאמינים בא-ל אחד בורא שמים וארץ אשר בחר בישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה.

להשכיח את נותן התורה והמצוות

כל המלחמה היתה נגד אלוקות: היוונים לא התנגדו שילמדו תורה, ובלבד שילמדוה ללא יראת שמים וללא קבלת עול – כחכמה אנושית גרידא שאינה יותר מעוד חכמה ככל החכמות; כמו כן התירו שיקיימו מצוות שבסוג המשפטים – אלו הן המצוות שבהיותן הבסיס

כענין פרימיטבי וחשוך שאבד עליו הכלח).

עם ככל העמים

שענינה "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". כל מגמתם היתה ל"רומם" את עם ישראל מבידודו ולהפכו לעם ככל העמים, על כן גזרו על היהודים שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

כללו של דבר, מלחמת היוונים בימים ההם היתה מלחמה רוחנית שמטרתה ביטול הנקודה היהודית,

לוח שעורים

שימו לב: בשל אירועי חודש כסלו/טבת, שינויים בתאריכי השיעורים הקבועים. פרטים בטבלה.

יום	עיר	כתובת	שעה	הערות	איש קשר
חמישי כ"ה כסלו 28/11/13	ירושלים	'שמיא' נחלאות, רח' עזרא רפאל 25 (ליד אגריפס)	20:30	שיעור שבועי	ברלה קרומבי 054-9-457-145
ראשון כ"ח כסלו 1/12/13	קרית אונו	בית הכנסת חב"ד רח' יהואש 10	20:00	שיעור שבועי	חיליק 054-6-924-770
שלישי ל' כסלו 3/12/13	תל אביב	'ממעל ממש' רח' המלך ג'ורג' 15	20:30	שיעור שבועי	חנוך וינר 054-770-88-57
רביעי א' טבת 4/12/13	פתח תקוה	רח' פינחס חגין 7 כפר גנים (מאחורי קניון גנים)	21:30	אחת לשבועיים	סיגל 050-6-255-376 רצוי sms
שני ו' טבת 9/12/13	באר שבע	בית הכנסת על שם קדושי אושוויץ רח' אברהם אבינו 2	20:30	אחת לשבועיים	אריאל רחנטל 054-472-49-06
רביעי ח' טבת 11/12/13	זכרון יעקב	אולם תכלית (מתנ"ס זכרון) דרך אהרן 4	20:30	אחת לשבועיים	שלומי 054-2-163-648
אירועים מיוחדים בחודש כסלו					
מוצ"ש כ"ז כסלו 30/11/13	ישוב נוקדים	פרטים אצל איש הקשר	20:30	חד פעמי	שניאור סגל 050-770-70-85
שני כ"ט כסלו 2/12/13	מושב יכיני	כפר הסטודנטים (מכללת ספיר) "איילים" (מושב יכיני)	21:00	חד פעמי	יאיר רחנטל 054-6-578-770

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

בלילות החנוכה, שעה שהנרות דולקים בחנוכה, מספרים הם בשקט בשקט סיפור עתיק ומופלא; אמנם, את הסיפור הזה יכול לשמוע רק מי שמטה את אוזנו הפנימית ומקשיב...

הרקע

סיפור חנוכה מתחיל זמן רב לפני שהתחולל נס פך השמן. עוד בימי שקיעת ממלכות בבל ופרס, ועליית האימפריה היוונית בראשות אלכסנדר מוקדון. הופעתו של אלכסנדר, ציינה שינוי בתשתית התרבותית של העולם. הוא הביא איתו את התרבות ההלניסטית ושאף ליצירת תרבות כלל אנושית. מוקדון הניח שאחידות תרבותית וחברתית תיצור תשתית לאימפריה יציבה.

באותה תקופה סימלה התרבות היוונית בעולם את הקידמה. חכמי יוון פיתחו את הפילוסופיה ואת מדעי הטבע, את השירה, את האמנות הפלסטית ואת תרבות הגוף. השלטת התרבות הזו על העמים שהיו נתונים תחת שלטון אלכסנדר, לא היתה קשה במיוחד. לעומת תרבותו של העולם העתיק, היתה התרבות ההלניסטית מתירנית ומשוחררת ממעצורים רבים, ועל כן קסמה להמונים.

בשנת 300 לפני הספירה הלועזית, אחרי מות אלכסנדר, נחלקה ממלכתו בין שלושת שרי צבאו. שניים מהם קיבלו לידיהם את ממלכות המזרח: **תלמי** שלט על מצרים, ו**סלבקוס** על סוריה, עיראק, פרס, אפגניסטאן, פקיסטאן וחלקים מהודו.

ארץ ישראל היתה נקודת העימות בין שתי הממלכות

ועברה מיד ליד כמה פעמים. מרבית 100 השנים הראשונות היתה תחת שלטון תלמי, ובשנת 200 לפני הספירה הלועזית עברה לידי שלטון סלבקוס, שנגדו מרדו היהודים 37 שנה אחרי כן. אולם בשתי הממלכות היתה שלטת התרבות ההלניסטית שהוסיפה לחלחל ולבסס את עצמה כתרבות האחת, האוניברסאלית.

בלב האוקיינוס האנושי שקיבל על עצמו את התרבות היוונית, היו רק ירושלים ויהודה כיס גיאוגרפי קטן, שיושביו דחו בתכלית את תפיסת העולם החדשה. בימי תלמי הניחו היוונים ליהודים לחיות כרצונם ועל פי אמונתם. יתירה מזו, תלמי אף ראה בתורת ישראל נכס תרבותי רב ערך, וביקש משבעים מחכמי ישראל במצרים לתרגמה ליוונית. תרגום זה ידוע בכינויו 'תרגום השבעים'.

אף על פי כן, חששו חכמי ישראל מפני קירוב לבבות זה. ואכן, נמצא שצדקו. אט אט החלה להתפתח בתוך העם היהודי תופעת ההתייוונות. צעירים חסרי שורשים נסחפו אחר היופי החיצוני והחופש המוסרי של התרבות ההלניסטית. עם הזמן חילחלה ההתייוונות גם אל האריסטוקרטיה היהודית. השכבה הגבוהה אימצה את תרבות יוון, שהיתה כרטיס כניסה חברתי וכלכלי לעולם הגדול. עם זאת, רוב העם נשאר נאמן למורשת אבותיו.

המתיוונים

עם הופעת אנטיוכוס השתנה המצב. העם הקטן, שישב על צומת דרכים אסטרטגי ודבק במנהגיו הבלדניים, הדאיג אותו. בשלב ראשון, ניסה אנטיוכוס להקים בירושלים משטר שיהיה נוח לו. את הכהן הגדול, יוחנן, העביר מכהונתו ומינה תחתיו את המתיוון יאסון. בהמשך הדיח גם אותו ומינה את מנלאוס, מתיוון קיצוני יותר מיאסון. ירושלים נהפכה ל'פוליס' – עיר מדינה יוונית. מוסדות יוונים וגימנסיון התגוששויות הוקמו בה.

מפלגת המתיוונים קיבלה את מלוא הגיבוי של המעצמה הגדולה. ההתייוונות חגגה. המתיוונים התייחסו לתורה ולמצוות כאל אמונות נושנות שאבד עליהן הכלח. את עצמם החשיבו כנושאי דגל הקידמה והתרבות, אנשי העולם הגדול והמודרני. נאמני התורה נתפסו בעיניהם כחשוכים ו'פאנאטיים'.

הגזירות

בעצת יועציו הגיע אנטיוכוס למסקנה, שלא יוכל לדכא את רוח היהודים אלא אם כן יפגע בדתם. הוא הכריז על גזירות האוסרות את חוקי התורה: אסור לשמור את השבת; אין לערוך ברית מילה; אסור להקריב קרבנות, ועוד. אולם באורח פלא התרחש ההיפך הגמור, דוקא הגזירות הללו, הן שהביאו לסילוק התרבות היוונית מהארץ ולנצחונם של נאמני התורה.

מרד החשמונאים

המרד פרץ במודיעין, כפר של כהנים ממשפחת החשמונאים. בראש הכפר עמד מתתיהו בן יוחנן, ולו חמישה בנים: יוחנן הגדול, שמעון התרסי, יהודה המכבי, יוחנן הוופסי ואלעזר החורני. קבוצת חיילים יוונים צרה על הכפר וריכזה את כל תושביו במרכזו. היוונים הקימו מזבח אלילים ומפקד הצבא פנה אל יוחנן וציווה עליו להקריב קרבן על המזבח. יוחנן סירב ובמקומו קם אחד

המתיוונים וניגש להקריב חזיר על גבי מזבח האלילים. מתתיהו הזקן לא היסס, התנפל על המתיוון וכרת את ראשו. חמשת בניו ושאר העם שניצבו מסביב, התנפלו על החיילים היוונים, וכך המרד החל.

משפחת החשמונאים נמלטה להרים והמשיכה לנהל משם את המלחמה נגד היוונים. לא היה להם מה להפסיד, הם בזו לחיי התייוונות, והעדיפו את המוות עליהם. אט אט הצטרפו אליהם אחרים. אנטיוכוס דחק אותם אל הקיר, והם יצאו להילחם בחירוף נפש על חירותם הדתית.

במהלך המלחמה נפטר מתתיהו הזקן, ובנו יהודה מונה למפקד. הוא ניהל נגד היוונים לוחמת גרילה קלאסית של 'פגע וברח'. החשמונאים נחלו נצחונות קטנים, אך חשובים והמוראל בכפרי היהודים עלה. רבים החלו מצטרפים אל שורות יהודה. בהמשך נערכו גם קרבות פנים אל פנים מול היוונים וצבא יהודה ראה את יד ה' עומדת לימינו.

ניצחון החשמונאים

יהודה שאף להגיע לירושלים ולטהר את בית המקדש. הוא חסם את תגבורות הצבא היווני ופינה לעצמו את הדרך אל הבירה. בקרב האחרון והמכריע שנערך סמוך לירושלים, הטיל ליסיאס, מפקד צבא היוונים, למערכה את מיטב כחותיו – למעלה מארבעים אלף חייל – ובכל זאת גבר עליהם צבא החשמונאים הדל והעלוב והדרך לירושלים נפתחה.

החשמונאים מיהרו אל בית המקדש ומצאו שם הרס וחורבן, פסלים ואלילים. לאחר טיהורו בכ"ה בכסלו, שנת ג'תקצ"ה, 165 לפני הספירה הלועזית. נערכה חנוכתו המחודשת של המזבח. זה גם היה היום בו נמצא פך שמן קטן, חתום בחותמו של הכהן הגדול. ואף על פי שהיה בו כדי להדליק את המנורה ליום אחד בלבד, נעשה נס, והשמן המועט הספיק לשמונה ימים. לזכר נס

הנרות

מדליקים את הנרות בשמן זית ובפתילות. אין להשתמש בנרות חנוכה כגון לקריאה ולימוד לאורן, שכן נרות קודש הן ומותרים אנו "לראותן בלבד". מסיבה זו משתמשים בנר 'שמש' משעווה, אותו מציבים מעל שאר הנרות כדי להראות כי אינו בכלל נרות המצוה.

סדר ההדלקה

את הנר הראשון אותו מדליקים בלילה הראשון, קובעים בימין החנוכיה. בלילה השני מוסיפים עוד נר לשמאלו ומדליקים תחילה את הנר החדש ולאחריו את הנר הקודם שממימנו. וכך הלאה בלילות הבאים.

זמן ההדלקה

זמן הדלקת הנרות הוא לאחר זמן שקיעת החמה (באזור המרכז בערך 16:40). כמות השמן צריכה להספיק באופן שהנרות ידלקו לפחות 50 דקות. מי שלא הדליק בזמן, ידליק מאוחר יותר (ניתן להדליק את נרות החנוכה במשך כל הלילה); וכאשר נוכחים אנשים נוספים בזמן ההדלקה, כגון אם בני הבית ערים – אזי גם מברכים על הנרות (מכיון שהברכות על הדלקת נרות חנוכה קשורות בענין 'פרסומי ניסא', פרסום הנס).

מיהו המדליק

הבנים מדליקים חנוכיה משל עצמם זמן מה קודם ה'בר מצוה'. אמנם בשנים האחרונות הוסיף הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו והורה כי גם קטנים ידליקו נר חנוכה. הבנות אינן מדליקות בעצמן אלא יוצאות ידי חובתן בהדלקת אביהן. כך גם נשים נשואות יוצאות ידי חובתן בהדלקת הבעל. נשים ובנות שאין מי שידליק עבורן – מדליקות לעצמן בברכה.

הברכות שלפני ההדלקה

בכל ימי החנוכה מברכים שתי ברכות קודם הדלקת הנרות: "להדליק נר חנוכה" ו"שעשה ניסים לאבותינו". בהדלקת הנרות של הלילה הראשון מוסיפים לאחריהן גם

זה ציוו חז"ל לדורות להדליק נרות החל מכ"ה בכסלו, משך שמונה ימים ולהודות ולהלל לה' על נס הנצחון הצבאי ועל נס פך השמן הטהור.

במבט היסטורי, אנו מבינים היטב, כי דוקא דבקותם של היהודים בדתם ובאמונתם, היא שנתנה לנו לא רק את חג החנוכה, אלא גם את עצם הישארותנו יהודים. בזכות אמונתם העזה נשארנו עם יהודי ויכולנו לחזור אל ארץ אבותינו.

ובעצם, ההיסטוריה חוזרת, אלא שאת התרבות ההלניסטית החליפה התרבות המערבית.

(מעובד מאתר צעירי חב"ד www.chabad.org)

הלכה ומנהג...

החנוכיה

מהדרים להדליק נרות משמן זית זך (לשם כך יש להשתמש בחנוכיה המתאימה לנרות אלה). קני החנוכיה עומדים בשורה ישרה וברוח בין נר לנר, כדי שלא יראו כמדורה. מקום ה'שמש' גבוה משאר הנרות.

כדאי להדליק בחנוכיה בעלת קנים ישרים הנמשכים באלכסון מהקנה המרכזי, כדי להזכיר את צורתה של המנורה בבית המקדש שקניה היו אלכסוניים.

נוהגים להניח את החנוכיה על כיסא, בתוך חלל פתח החדר (במידה ומתאפשר בנקל) כמנהג רבותינו, בצד השמאלי של הפתח, מול המזוזה – כך שהאדם הנכנס לבית נמצא מוקף במצוות, מזוזה מימינו ונרות חנוכה משמאלו.

באם אין אפשרות למקם את החנוכיה במקום האמור (מפאת חוסר מקום, או מחשש שמא תיפול, וכדומה), ניתן למקמה באופן אחר ובלבד שמקומה יהיה למעלה מ-80 ס"מ מהקרקע, ולמטה מעשרה מטרים.

את ברכת 'שהחיינו'. נוסח הברכות:

א. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר חנוכה.

ב. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ג. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

אין להפסיק בדיבור וכדומה בין הברכות לבין ההדלקה ולכן מיד לאחר אמירת הברכות מדליקים, ללא הפסק, את הנרות. לאחר ההדלקה אומרים את נוסח "הנרות הללו" המודפס בסידורים. יש לשהות סמוך לנרות הדולקים כחצי שעה (לבד מערב שבת קודש). בזמן זה אפשר ללמוד, לנגן ניגונים או לאכול, אך אין לעסוק ב'מלאכה'. לאחר מכן מותרת כל מלאכה (שלא כנגד הנרות). נשות ישראל לדורותיהן נהגו שלא לעשות מלאכה כל עוד דולקים הנרות, ראה לקמן. חוזרים ומדליקים נר חנוכה שכבה בתוך שיעור הזמן האמור (לפחות 50 דקות).

משחק הסביבון

משחק הסביבון קשור לחג החנוכה עוד מימי המכבים. באותם ימים כאשר אסרו השליטים היוונים על היהודים את לימוד התורה ואף גזרו עונש מוות על מי שיעבור על החוק, חרפו ילדי ישראל נפשם והיו נאספים בסתר ובחשאי ללמוד תורה. כל אימת שחיילים יוונים היו מתקרבים אל האזור, היו הילדים מחביאים את ספרי הלימוד ומוציאים את סביבניהם. עד מהירה היו מתראים כאילו הם שקועים בתוך שיאו של משחק סביבונים מרגש.

ומאז ועד היום, כאשר משחקים ילדי ישראל בסביבונים ליד החנוכה, ממילא שוהים הם במשחקם בסמוך לנרות

שהן עדות למקורו הקדום של המנהג – סמל למסירות נפשם של היהודים בכל דור ודור על נאמנותם לאלוקי ישראל.

מנהג ישראל לחקוק על גבי הסביבון את האותיות: נס גדול היה פה. (ובחור"ל – נס גדול היה שם).

מתוק ומטוגן בשמן

בימי החנוכה נוהגים לאכול מאכלים מתוקים ומטוגנים בשמן, כגון סופגניות ולביבות, זכר לנס פך השמן.

שייכות נשות ישראל לנס חנוכה

מסופר אודות יהודית בת יוחנן כהן גדול מבית חשמונאי, שהאכילה לראש האויבים תבשיל של גבינה כדי שיצמא; אזי, השקתה אותו ביין כדי שישתכר, ולכשנרדם ערפה את ראשו. משנודע הדבר, נבהלו חייליו וברחו. מסירות נפשה של יהודית עוררה בישראל את נס המרד שהביא לבסוף למפלתם של היוונים. בשל שייכות נשות ישראל לנס ניצחון המכבים על היוונים וגירושם מן הארץ, נוהגות הן שלא לעסוק במלאכה בימי חנוכה כל עוד דולקים הנרות.

ערב שבת

סדר הדלקת הנרות בערב שבת שונה משאר ימי החנוכה, כדלקמן:

לאחר תפילת מנחה מדליקים הגברים (וכן הבנים הקטנים) את החנוכיה, ומיד לאחר מכן מדליקות הנשים (וכן הבנות הקטנות) את נרות השבת. ובשל הקדמת ההדלקה של נרות החנוכה בערב שבת, יש לזכור להוסיף שמן יותר מהכמות הרגילה, כדי שהנרות ידלקו לפחות 50 דקות לאחר זמן השקיעה.

מוצאי שבת

עורכים סדר 'הבדלה' כרגיל, לאחריו הדלקת נר חנוכה, ולאחר מכן נוסח 'ויתן לך' כנהוג במוצאי שבת.

שבת מברכים חודש טבת

בשבת שלפני ראש חודש, מודיעים בבית הכנסת ברוב עם אודות היום, השעה והרגע המדויק בו חל מולד הלבנה ובאיזה יום יחול ראש החודש. בשבת זו, פרשת 'מקץ', מכריזים: המולד יהיה בליל שלישי, שעה 12 בלילה, 58 דקות ו-51 חלקים. ראש חודש טבת ביום השלישי וביום הרביעי הבא עלינו לטובה. לאחר מכן, בעומדו עם ספר התורה בידי, מברך שליח הציבור את נוסח ברכת החודש, ומיחל עם הציבור כולו שהחודש הבא עלינו לטובה יהיה מבורך בגשמיות וברוחניות.

אמירת תהילים בציבור

בשבת זו, השכם בבוקר, מתקבצים בבית הכנסת לאמירת כל ספר תהילים בציבור. אחרי אמירת התהילים יאמר 'קדיש יתום' מי שהוריו אינם בין החיים. ואם יש אזכרה או אבל ('חיוב') – יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה ה'יהי רצון' המיוחד שאחרי כל ספר וספר. אחרי כן נוהגים ללמוד מאמר חסידות שיהיה מובן לכל, ולאחר הלימוד מתפללים תפילת שחרית.

אודות אמירת תהילים בציבור בשבת מברכים אמר אדמו"ר הרי"צ: "דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתי כנסיות באיזה נוסח שיהיה".

והוסיף על כך הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו:

"כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קונצים' אלא ידרוש... כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שישתדלו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?"

מתברכים כל הימים

כידוע, מן השבת, יום המנוחה וההתעלות, מתברכים כל ימות השבוע – הן הימים שלפניה והן אלה שלאחריה. הימים שקודם השבת הינם ימי הכנה לשבת, ועל הימים שלאחריה נמשכת השראתה. אמנם בשבת זו, בה מברכים החודש, נוספת מעלה יתירה – ממנה מתברך ראש החודש (הכולל את כל ימות החודש הבאים עלינו לטובה), על מועדיו והימים המיוחדים שבו.

בשבת זו, לאחר תפילת שחרית נוהגים להתוועד, שבת אחים גם יחד, כדי להכין ולעורר עצמנו להכנס לימי החודש הבא בשמחה ובטוב לבב מתוך הוספה בענייני נר מצוה ותורה אור.

להלן הימים המיוחדים שבחודש טבת, אודות חלקם נרחיב את הדיבור לכשיהיו סמוכים יותר:

ב' טבת – 'זאת חנוכה', נר שמיני של חנוכה.

ה' טבת – 'חג הספרים'.

י' טבת – צום עשרה בטבת.

כ"ד טבת – יום הסתלקות אדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד, בעל ה'תניא' ו'השולחן ערוך'.

הסיפור השבועי

הדלקה שהתאחרה

כעבור זמן התבשרו התלמידים כי הערב, אחרי הדלקת נר שני, יערוך הרב המגיד את שולחנו הטהור בהשתתפות כל תלמידיו. זו הייתה שעת התעלות מיוחדת, שבה שרו את הפזמונים המיוחדים של החג ושמעו מפי המגיד דברי חסידות. במהלך הסעודה פנה המגיד אל רבי זושא וביקש ממנו לספר מדוע איחר השנה בהדלקת הנר הראשון. דממה השתררה באולם בית המדרש, ורבי זושא פתח בסיפורו:

כידוע לכם, מדי שנה אני מתכנן את דרכי כך שאוכל לבוא אל הרבי להדלקת הנר הראשון. בעד כל הון שבעולם לא אוותר על הזכות להגיש לרבי את הנר הראשון.

הפעם התחוללה סערת שלגים עזה. ההליכה בדרכים גבלה בפיקוח נפש, אך תשוקתי העזה להיות אצל הרבי בהדלקת הנרות דחפה אותי להוסיף ולהתקדם. כך העמקתי בדרכים וביערות ורגליי בוססו בשלג הכבד. אתמול, כשהייתי במרחק לא גדול מהעיר, השתוללה הסערה במלוא עוזה. רוחות קרות נשבו בעוצמה. חשתי שכוחותיי אוזלים, אך ידעתי שאם איכנע חלילה, לא יהיה מי שיבוא לעזרתי. התחזקתי בביטחוני בה', אזרתי את שארית כוחותיי, ודחפתי את עצמי בכח לעבר הכפר הסמוך, שבו מתגורר ר' יענקל, אחד מידידי. סוף סוף הגעתי אל דלת ביתו ונקשתי עליה ביד כחולה וקפואה.

עודני מצפה לקבלת פנים חמה מצד ר' יענקל, כדרכו, פותחת את הדלת אשתו, ועיניה דומעות. היא סיפרה כי בבוקר החליט יענקל לצאת לעבודתו ביער, על אף הפצרותיה של אשתו שיישאר בבית. הוא לא שב והיא חוששת מאוד לגורלו.

הבנתי שמשימה חשובה נקרתה לידי, וכוחות מחודשים

נר ראשון של חנוכה בבית מדרשו של המגיד ממזריטש. תכונה מיוחדת מורגשת באוויר מאז שעת בין הערביים, עת הדלקת נרות חנוכה. תלמידי המגיד היו שרויים בהכנות עילאיות ונשגבות לקראת מעמד הדלקת הנרות אצל רבם.

הכל ממתנינים ליציאת המגיד להדלקת הנרות. כרגיל, האחד והמיוחד שבחבורה, רבי זושא מאניפולי, יעמוד הכן להגיש לידי המגיד את ה'שמש' הדולק.

שליחויות מסתוריות היו לרבי זושא. חלק ניכר מזמנו ייחד להליכה בין עיירות וכפרים נידחים, לחפש נשמות תועות, ולעזור להן למצוא את דרכן אל אביהן שבשמים. גם השנה יצא למסעותיו מיד בסיום חודש תשרי, על מנת לשוב בערב חנוכה ולקיים את מנהגו הקבוע.

אלא שהפעם התאחר רבי זושא. ערב חנוכה הגיע ועדיין רבי זושא לא בא. חבריו הבינו שכבר לא יבוא, וציפו ליציאת הצדיק להדלקת הנרות. אך למרבה הפלא המגיד הסתגר בחדרו ולא יצא. ככל שהתאחרה השעה גברה בלב התלמידים ההשערה שהדבר קשור באיחורו של רבי זושא.

רק קרוב לשעת חצות נפתחה פתאום דלתו של הרבי. עיני המגיד נהרו באור מיוחד, וכשחדווה נסוכה על פניו ניגש להדלקת הנרות. הוא לא שאל היכן רבי זושא, והתלמידים דימו כי טעו בהשערותם. ככל הנראה אין קשר בין היעדרותו של רבי זושא להדלקה המאוחרת.

למחרת בבוקר נכנס פתאום רבי זושא לבית-המדרש. הוא נראה עייף ובגדיו רטובים, אך על פניו הייתה נסוכה הבעת אושר. חבריו שאלוהו לשלמו וסיפרו לו על איחורו הנדיר של הרבי אמש בהדלקת הנרות. רבי זושא מילא פיו מים וניגש מיד להתכונן לתפילה.

בין הבעות שמחה על שובו של אבי המשפחה ובין הבעת דאגה למצבו. אך לאחר שלגם מעט משקה חריף וכוסה בשמיכות עבות התאווש וחזר לאיתנו.

זה היה קרוב לשעת חצות. נותרתי אפוא בביתו של יענקל, ויחד הדלקנו נר ראשון של חנוכה, והודינו על הניסים בימים ההם ועל הצלתו הממשית בזמן הזה.

בני החבורה שמעו בהתרגשות את סיפורו המצמרר של רבי זושא, והסבו את פניהם לשמוע את תגובת רבם. המגיד פנה בחיוך אל רבי זושא ואמר:

"זושא, דע לך כי בגלל מעשה הצלת נפש מישראל שזכית בו, גם בשמים בפמליה של מעלה לא הדליקו נר ראשון של חנוכה עד שהדלקת אותו אתה עם ר' יענקל".

או אז הבינו כל התלמידים את פשר איחורו של המגיד בהדלקת הנר אתמול עד קרוב לחצות.

ננסכו בי. חיזקתי את האישה וילדיה בדברי עידוד וביטחון, ומיד פניתי לעבר הדלת ויצאתי לחפש את האישה.

יצאתי לעבר היער. את הדרך הכרתי היטב, אך בשל סערת השלג והחושך התקשיתי מאוד להבחין בנעשה, ובאמת לא ידעתי כיצד בדרך הטבע אמצא את האישה. עם זה, שמתי את מבטחי בה', ואכן הוא לא עזב את חסדו איתי, ופתאום הרגשתי ברגליי גוף אדם שרוע לרוחב הדרך.

הבטתי היטב בפניו של האישה וזיהיתי בו את יענקל ידידי. הוא שכב חסר אונים, שפתיו כחולות, עוד רגע קט יאבד את הכרתו. חיש מהר הרמתי אותו, שפשפתי את רקותיו, ואח כך התחלתי בכל כוחותיי לגרור אותו עמי אל ביתו.

בחסדי ה' הצלחנו להגיע אל הבית. פני אשתו וילדיו נעו

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

עזרו לנו, להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

”זאת התורה אדם” (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת מקץ

חלומות מוזרים ללא פשר

שנתיים חלפו מאז השתחרר שר המשקים מבית הסוהר, ויוסף עדיין כלוא, על לא עוול בכפו.

בוקר אחד, מתעורר משנתו פרעה מלך מצרים כשרוחו נפעמת. בלילה חלם חלום מוזר. בחלומו הוא עומד על שפת היאור, ומן היאור עולות שבע פרות שמנות בשר הרועות באחו. אחריהן עולות שבע פרות רזות ושדופות הבולעות את הפרות השמנות, אולם נותרות הן מצומקות כשהיו.

ושוב נרדם פרעה וחולם חלום נוסף. עתה עולות בחלומו שבע שיבולים עמוסות גרעיני תבואה. אחריהן צומחות שבע שיבולים דקות ושדופות הבולעות את השיבולים המלאות וגם הפעם אין הדבר ניכר בהן כלל. פרעה מתעורר נסער ומכנס עם בוקר את שריו ויועציו לנסות לברר את פשר חלומותיו. במבוכה שמשתררת איש אינו מוצא פתרון לחלומות. לפתע נזכר שר המשקים בעבד העברי הכלוא בבית הסוהר אשר מיטיב לפתור חלומות. פרעה מצוה למהר ולהביא אליו את יוסף.

פתרון מבריק ועצות מועילות

יוסף, בן השלושים, מובא בדחיפות אל המלך, רחוק, מסופר ומלובש כראוי. הוא שומע מפי המלך את פרטי חלומותיו, ובחסידי שמים ממהר לפותרם. בפתרונו הוא מבאר: שבע הפרות שמנות הבשר ושבע השיבולים עמוסות התבואה רומזות לשבע שנות ברכה ושפע לכלי שיבואו על מצרים. לעומתן, שבע הפרות הרזות

והשיבולים הדקות והשדופות מרמזות על שבע שנות רעב שתבאנה לאחריהן. בליעת הרזות והדקות את השמנות והמלאות מרמזת כי שנות הרעב ’בלעו’ וישכחו את זכר שנות השפע והשובע שקדמו להן. ומוסיף יוסף ומסביר כי הישנות המסר האלוקי, בשני חלומות שונים, רמז הוא למיידיות התגשמות הדבר.

יוסף אינו מסתפק בפתרון החלומות וממשיך לדבר כאיש אירגון מומחה. הוא מציע למנות איש מתאים שיהיה בכחו לארגן מערך אדיר של איסוף, אחסון ושימור השפע של שנות השובע לטובת שנות הרעב.

יוסף השליט העליון

פרעה נדהם ומתמלא הערכה לנוכח פתרונו המבריק של יוסף ועצותיו המועילות. הוא מחליט כי אין מתאים מיוסף לנהל את כל ארץ מצרים וממנהו ’משנה למלך’. מעתה, מלבד תואר המלכות אותו משאיר פרעה לעצמו, יהיה יוסף השליט העליון על כל ממלכת מצרים. כאות לכך מעניק המלך ליוסף את טבעת חותם המלך, מלבישו בבגדי מלכות ומוציאו במרכבת המשנה למסע הכתרה בכל ארצו.

יוסף, שמעתה הוא המשנה למלך, נושא לאשה את בת פוטיפר ונולדים לו ממנה שני בנים – מנשה ואפרים. במסגרת תפקידו הרם ניגש הוא מיד ליישם את תוכניתו בדבר אגירת המזון וצובר כמויות אדירות של תבואה.

הפוסק הבלעדי

פתרונו של יוסף מתגשם במדויק. בתום שבע שנות

שביעות רצונו וטוען כנגדם בזעם 'מרגלים אתם וכוונותיכם הנסתרות מסכנות את הממלכה'.

הוא מציע מבחן לכשרותם: כיון שסיפרו אודות בנימין אחיהם הקטן שנשאר בבית, יצא נא אחד האחים להביאו מבית אביהם למען תוכח כנותם. ועד אשר יובא לכאן אחיהם הקטן ישהו יתר אחיו כבני ערובה במעצר.

בעקבות סרובם נלקחים בני יעקב לשלושה ימי מעצר. ביום השלישי מציע יוסף הצעת פשרה: שמעון בלבד יישאר במעצר עד אשר יובא בנימין לפניו. ובניתיים רשאים שאר אחיו לרכוש מזון ולשוב לביתם. אמנם, מזהירים יוסף, אל להם לשוב למצרים ללא בנימין אחיהם הקטן.

האחים הנרגשים משוחחים ביניהם ללא חשש. הם אינם יודעים כי שיחותיהם המתנהלות בינם לבין עצמם מובנות היטב למשנה למלך היודע את שפתם. יוסף שומע אותם אומרים זה לזה כי כל צרותיהם לא באו עליהם אלא בעוון מכירת אחיהם הקטן. לשמע דבריהם, מתרגש יוסף ויוצא מן החדר כדי שלא יבחינו בדמעותיו. אך מיד הוא חוזר, ובארשת מנוכרת אוסר הוא את שמעון ומשחרר את היתר.

שיבת האחים לארץ כנען

לפני צאתם חזרה לביתם שבארץ כנען, מצוה יוסף גם הפעם להטמין את כספם בתוך שקי התבואה שרכשו. והנה באחת מחניותיהם בדרך, כשפותח אחד האחים את שקו, מגלה הוא לתדהמתו כי כספו הושב לו. אחריו מגלים שאר אחיו כי גם בשקיהם הוטמן התשלום שנתנו בעבור המזון. בהגיעם הביתה מספרים הם לאביהם את כל אשר אירע עימם במצרים ובדרכם חזרה.

יעקב הכואב את אסון בנו יוסף, מסרב להניחם להוריד את בנימין עימם למצרים מחשש פן יארע גם לו אסון.

השובע והרווחה הכלכלית, באות על מצרים שנות בצורת. תושבי המדינה ועימם עמי האזור כולו, אינם ערוכים לימים כה קשים ומשוועים למזון. המוני אדם צובאים בבקשת עזרה על ארמון המלך פרעה. את כולם מפנה המלך אל יוסף, הפוסק הבלעדי בכל הקשור למחסני התבואה ומכירת מזון לכל דורש.

יוסף מתאפק ומסתיר זהותו מאחיו

גם בארץ כנען שורר רעב כבד. יעקב שולח את עשרת בניו למצרים לקנות מזון לכלכלת המשפחה. רק את בנימין, אחיו הקטן של יוסף, אין הוא שולח עימם ומשאירו בבית. בבואם לפני המשנה למלך, הוא יוסף, משתחוים האחים לפניו ארצה. יוסף, שמזהה מיד את אחיו, רואה כיצד מתגשם חלומו לנגד עיניו. ואילו בני יעקב, שזוכרים את אחיהם הצעיר ללא חתימת זקן, כלל אינם מעלים בדעתם כי האיש הנכבד והמרומם העומד לפניו הוא יוסף אחיהם האובד. יוסף מחליט לבחון אם יש חרטה בלבם על מכירת אחיהם האובד. חשוב לו לדעת עד כמה נכונים הם לפעול בנחישות על מנת לשחררו וכן את לכידותם המשפחתית.

המשנה למלך מתנכר אל בני יעקב, מדבר עימם קשות ומאשימם בריגול. הוא מטיח בהם כי בתוקף תפקידו כמשנה למלך ידוע לו היטב כי התפזרו לפני כניסתם לעיר כדי להיכנס דרך עשרה שערים שונים. הם מצטדקים בפניו ומסבירים כי התפזרו על פני העיר לחפש אחר אחיהם האבוד. וכיצד ינהגו, הוא שואל, אם יידרשו לשלם תמורתו כופר גבוה עבור שחרורו? מוכנים הם, עונים האחים, לשלם כל סכום שיידרש. מרוצה מתשובתם, שואל הוא עוד, ומה יעשו אם בעד כל הון לא יסכימו לשחררו? אזי, משיבים האחים בנחישות, מוכנים הם להרוג ולהיהרג בעבור הצלת אחיהם. יוסף מסתיר את

ולא מועילה גם נטילת האחריות של ראובן לשלום הילד.

ירידת האחים מצריימה ובנימין עימם

הימים חולפים, וכבר אזל המזון שהובא ממצרים והרעב הכבד עודנו בתוקפו. שוב מבקש יעקב מבניו כי ירדו מצריימה לשבור בר, אך הם חוזרים ומסבירים כי המשנה למלך מצרים אסר עליהם לשוב ללא בנימין. ועדיין יעקב עומד בסירובו... אלא שהרעב ההולך וגובר מעורר לבסוף את יהודה לקחת על עצמו את אחריותו האישית לשלום הילד. הוא מדגיש באוזני אביו כי באם לא ירדו מצריימה להביא מזון תאבד כל משפחתם ברעב. בלב כבד מתרצה יעקב ומציידם במתנות עבור המשנה למלך, וגם נותן בידם כסף לקניית מזון מלבד הכסף שהוחזר בטעות לשקיהם.

סעודת כבוד ומתנות לרוב

בראותו את בנימין, אחיו מאמו רחל, פוקד יוסף על מנהל משק ביתו לזמן את בני יעקב להתארח בביתו הפרטי כדי לסעוד עימו על שולחנו. מבולבלים ומפוחדים מובאים האחים לבית המשנה למלך. הם חוששים מפני המצפה להם ומנסים להסביר למנהל הבית את כל השתלשלות הענינים. הלה מרגיעם באומרו כי מכובדים הם בעיני אדונו.

בבוא המשנה למלך לביתו, משתחוים האחים בפניו, מוסרים לו את המתנות שהביאו עימם ומשיבים להתעניינותו בדבר שלום אביהם. ושוב למראה אחיו הקטן הנלווה עימהם, מתרגש יוסף עד עמקי לבבו ופונה לבכות לבדו בחדר אחר. לאחר שהוא נרגע, מוחה יוסף את דמעותיו ושב אליהם לסעוד עימם. במהלך הסעודה מתרחשים דברים מוזרים ומסתוריים. מארחם מקיש על גביע הכסף שלו ו'מנחש' את סדר הולדת האחים ומושיבם אצל השולחן על פי סדר גילם. את בנימין הוא מושיב

לצידו כשארחתו עשירה משל אחיו.

להפתעת האחים מתנהלת הסעודה באווירה נעימה ולבבית, ובסיומה, לתדהמתם, מעניק להם המשנה למלך מתנות רבות, כשמתנות בנימין עולות על מתנות כולם. אין הם יודעים כי גם הפעם ציוה יוסף להשיב להם את כספם וכי באמתחת בנימין אף הוטמן גביעו.

צרה רודפת צרה

נבוכים יוצאים האחים לדרכם חזרה לביתם, מתקשים להאמין כי שמעון ובנימין איתם, שקיהם מלאים כל טוב ובידם מתנות לרוב. אלא שלא עובר זמן רב ובטרם מספיקים הם להתרחק מהעיר, והנה מאחור נשמעים קולות הרודפים. חיש מהר מתקרב ובא אליהם מנהל משק בית יוסף. הוא עוצר אותם בתקיפות ומבקש לחפש בכליהם, בטענה כי נגנב גביע הקסמים של יוסף אדונו, והחשד נפל עליהם. האחים מתמרמרים באומרם כי כנים הם וישרי דרך, והרי ביוזמתם החזירו את הכסף שנמצא בכליהם, והכיצד יעלה על הדעת לחשוד בהם בגניבה?!

בטוחים בחפותם מתחייבים הם כי יומת מי שבכליו ימצא הגביע וכל אחיו יהיו ליוסף לעבדים. בזה אחר זה מחפש האיש בשקי כל האחים. בהגיעו לשקו של בנימין מתגלה הגביע המסתורי באמתחתו.

לנוכח הצרה האיומה שניחתה על ראשם קורעים האחים את בגדיהם, ושבורים חוזרים הם על כרחם מצריימה.

עם כניסתם לביתו של המשנה למלך נופלים הם על פניהם ארצה לרגליו. מתוך השלמה עם הגזירה שנפלה עליהם, מציע יהודה ליוסף שיהיו האחים כולם לעבדיו. יוסף אינו מסכים. 'רק הגנב הפושע יחוייב לשלם את המחיר' הוא אומר, ומוסיף 'רק בנימין ישאר במצרים וכל יתר אחיו רשאים לעזוב את המקום בשלום ולשוב לביתם'.

עשרים ושתיים שנות סוד

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

מהם לא עשה תשובה קודם לכן?

חרם כללי

התשובה לשאלות הללו טמונה בפירוש רש"י בפרשה הקודמת: "החרימו (השבטים) וקיללו את כל מי שיגלה, ושיתפו לקב"ה עמהם". אחי יוסף אכן חששו שמא מישהו מהם יתחרט על המעשה וירצה להתוודות עליו. לכן החרימו את כל מי שיגלה, ובכך כבלו את ידיהם, שאין למקצתם רשות לגלות, אלא אם-כן יסכימו כולם לגלות את הדבר.

אך עדיין היה חשש, שמישהו מהאחים יצליח לשכנע את כולם להתוודות על המעשה ולגלות את הדבר. מה עשו? – "שיתפו לקב"ה עמהם". בכך קבעו, כי ההחלטה מתי לגלות לא תהיה תלויה בהם, אלא בקב"ה. רק כאשר ירצה הקב"ה שיתגלה הדבר, יוכלו לגלות זאת.

סימן מלמעלה

הקב"ה אכן לא רצה לגלות את הדבר, כדי שתקיים גזירת ברית בין הבתרים, על הירידה של בני ישראל למצרים, וכדי שיתמלא עונשו על יעקב להצטער על בנו עשרים ושתיים שנים, על שלא כיבד את אביו עשרים ושתיים שנה. יוסף הצדיק, ברוח קודשו, ידע זאת, ולכן גם הוא לא היה יכול לעשות מאומה.

אולם כאשר ירדו בני יעקב למצרים, לאחר שיעקב ראה "כי יש שבר במצרים", הבינו יוסף ואחיו שזה סימן מהקב"ה כי הגיע זמן ההתגלות. לכן התוודע יוסף אל אחיו, והם עלו אל יעקב ובישרו לו – "עוד יוסף חי".

(מעובד מתוך גליון 'שיחת השבוע',

על פי 'לקוטי שיחות' כרך י')

"ויסר פרעה את טבעתו... ויתן אותה על יד יוסף"

בפרשתנו בא הקץ לימי שביו ומאסרו של יוסף במצרים, ומתחילה תקופת מלכותו. לאחר שפתר יוסף את חלומותיו של פרעה, העלה פרעה לגדולה ומינהו משנה למלך. לאחר מכן מספרת הפרשה על פגישתם של יוסף ואחיו.

כשמעיינים בהשתלשלות הדברים מתעוררת שאלה גדולה: הלוא יוסף ידע את גודל אהבת אביו אליו, וברור שהבין עד כמה אביו מתאבל עליו. מדוע עתה, בהגיעו לגדולה, לא הריץ הודעה לאביו שהוא חי, ובכך היה מחיה את נפש אביו? מובן שקודם לכן, בהיותו עבד או אסיר, לא היה באפשרותו לעשות זאת, אך עתה, כשהוא כבר משנה למלך, לא היה לו שום קושי לשגר שליח לארץ כנען ולהודיע ליעקב שהוא חי. מדוע לא עשה זאת, אלא המתין שאחיו יבואו למצרים, וגם אז לא גילה את הדבר אלא עד בואם בשנית?

למה האחים לא התחרטו?

תמיהה נוספת מתעוררת על אחי יוסף: איך ייתכן שבמשך עשרים ושתיים שנה איש מהם לא התעורר בתשובה על המעשה ולא התוודה וסיפר ליעקב שמכרו את יוסף ושעודנו חי?

הפעם הראשונה שאנחנו רואים חרטה אצל השבטים על מכירת יוסף היא בפרשתנו. לאחר שיוסף אסרם והודיע כי הוא מתכוון להשאיר אחד מהם במאסר עד שובם בשנית למצרים, ידעו בני יעקב כי הדבר בא עליהם בעוון מכירת יוסף: "ויאמרו איש אל אחיו, אבל אשמים אנחנו על אחינו, אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, על כן באה אלינו הצרה הזאת". מדוע איש

ללכת בדרכו של יוסף

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

"אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה"

(בראשית מא, מח)

ענווה במקומה וענווה שלא במקומה

בפרשתנו מתארת התורה את פעולות יוסף לאגירת שפע התבואה שצמחה במצרים בשבע שנות השובע, כדי שבאמצעותה יוכל אחר כך, בשנות הרעב, לכלכל את תושבי הארץ. כיצד אגר יוסף את המזון? על כך אומרת התורה: "אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה". מסביר רש"י, שיוסף הכניס בתבואה מעפר המקום שבו צמחה, ואותו עפר שמר על התבואה ומנע את ריקבונה. פעולותיו של יוסף הצדיק הן הוראה נצחית בעבודת ה' ובפרט שכל עם ישראל נקרא על שם יוסף – "נוהג כצאן יוסף". כל יהודי צריך ללכת בדרכו – לאגור 'מזון' ולשבור באמצעותו את הרעב שמסביב. ודבר נוסף מלמדנו יוסף, שהמזון האגור נשמר על ידי שנותנים בו מעפר המקום.

התבטלות האדם משמרת תורתו

מזונו של יהודי היא התורה, שהרי "היא חייו ואורך ימיו". התורה נקראת מזון גם בשל חדירתה לפנימיותו של האדם והתאחדותה עימו, כלחם הנספג בגוף האדם. חובתו של יהודי במשך כל ימי חייו היא 'לאגור מזון' – ללמוד תורה ככל האפשר.

אלא שצריך להיזהר ולהישמר פן 'תירקב' התורה שנאגרת בתוכנו. חז"ל אומרים, שלימוד תורה שלא כדבעי (שלא כראוי), עלול לגרום ולהביא לתוצאות שליליות. אולם, היאך מבטיחים את השתמרות התורה? על ידי שנותנים בה 'מעפר המקום'. העפר מסמל את ענין ההתבטלות, כפי שנאמר: "ונפשי כעפר לכל תהיה". על ידי תחושת ההתבטלות ושליטת הגאווה, מבטיחים

שהתורה תשתמר כראוי.

וכאן מוסיף יוסף ומדגיש, שה'עפר' צריך להיות 'מעפר המקום'. את תחושת הביטול יש ליטול ממקום צמיחתו של המזון, ולא ממקום אחר. ההתבטלות צריכה לנבוע מלימוד התורה עצמו ולא מפני דברים אחרים.

יכול להיות מצב שיהודי אכן חש התבטלות, אך התבטלותו נובעת מפני הסביבה החיצונית. דוקא כשצריך להפיץ תורה בגאון ובתקיפות, הוא מתמלא התבטלות וענווה, בבחינת 'מי אני ומה אני', ואילו בתוך ד' אמותיה של התורה הוא תובע לעצמו כבוד ויקר. לא זו הדרך להשתמרותה של התורה.

להפיץ מזון רוחני בגאון

ההתבטלות שמשמרת את התורה היא אכן בלימוד התורה עצמו. יהודי צריך לחוש שהתורה היא חכמתו של הקב"ה, וכשם שהוא אין סופי, כך גם תורתו אין סופית. כל מה שאדם משיג בתורה, ויהיה הגדול שבגדולים, אינו אלא כטיפה בים. על כן הוא מתמלא תחושת התבטלות וענווה מול אין סופיותה וקדושתה של התורה.

לעומת זאת, בשעה שבחושך שורר רעב ונשמות יהודיות רעבות למזון של תורה, כאן נדרש יהודי לגלות עוז רוח ותקיפות – לצאת אל הרחוב ולהפיץ את אור התורה; לנהוג בדרכו של יוסף, שהציל מרעב את העולם כולו; לתת ליהודי מנת מזון כזאת, שתבטיח את קיומו הרוחני למשך כל ימי חייו.

(מעובד מתוך הספר 'שלחן שבת',

על פי 'לקוטי שיחות' כרך כ"ה)

חסידות על הפרשה מקץ

עבודת ה' בתוך העולם – נעלה יותר ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ח)

מסביר אדמו"ר האמצעי, בנו של בעל התניא, ממשיך דרכו וממלא מקומו :
השבטים בחרו להיות רועי צאן, שהוא עסק קל. בשל עיסוקם נמצאים הם מחוץ לעיר, וכל טרדות העולם אינן מבלבלות אותם מביטולם ומדבקותם באלוקות. אך יוסף מדה אחרת היתה לו – אף שהיה טרוד מאד בעניני העולם הזה, שהרי היה שליט בכל ארץ מצרים, בכל זאת, לא תפסו מקום אצלו הענינים האלה לבלבלו מביטולו ומדבקותו באלוקות.
האחים לא שיערו ולא עלה על דעתם כלל שאפשר להיות בבחינת 'מרכבה' לאלוקות גם בשעה שבחיצוניות טרודים כל כך בעניני העולם הזה. לכן טעו בו וחשבוהו לאיש מצרי.

(מעובד על פי 'תורת חיים', פרשת ויחי דף קד ע"ב)

עבודת הצדיק ועבודת הבעל תשובה כי נשני אלקים... כי הפרני אלקים (מא,נא-נב)

מפרש הרב המגיד, רבו של בעל התניא:
"אפרים" ו"מנשה" מסמלים את עבודת הצדיק ועבודת הבעל תשובה. בשניהם מופיע טעם קריאת שמותיהם על שם מעשיהם **שבעבר**: "כי נשני... כי הפרני". וכדלהלן:
אפרים – מלשון "כי הפרני אלקים", היינו עבודת הצדיק: הצדיק "פרה ורבה", הוא מתחזק בעבודתו כתוצאה מתורתו, תפילתו וקיום המצוות שלו עד עתה.
מנשה – מלשון "כי נשני אלקים", היינו עבודת הבעל תשובה: אדם ש'שכח' את הקב"ה (נשיה לשון שכחה), וכשנותן ליבו לחזור בתשובה, הרי תוקף וחוזק עבודת ה' שלו, הוא דוקא בגלל שבעבר 'שכח' זאת.
נמצאנו למדים: **הצדיק עובד את ה' כתוצאה מעבודת ה' שלו בעבר, ואילו הבעל תשובה עובד את ה' בשל העדר עבודת ה' בעבר.**

(מעובד על פי 'אור תורה' בראשית פר' ויחי דף כ' ע"ב)

בקרו אותנו באתר החדש

www.tanyaor.com

וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:

בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

עזרה ראשונה לנפשו

סדר התנא

מארז ניגוני חב"ד

מ"ח ניגונים של התבוננות וכיסופים!!
4 דיסקים ב-120 ש"ח בלבד (כולל משלוח)

להזמנות: 052-56-75-770

שבת שלום!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:15	16:00	י-ם
17:16	16:14	ת"א
17:14	16:03	חיפה
17:18	16:18	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון